

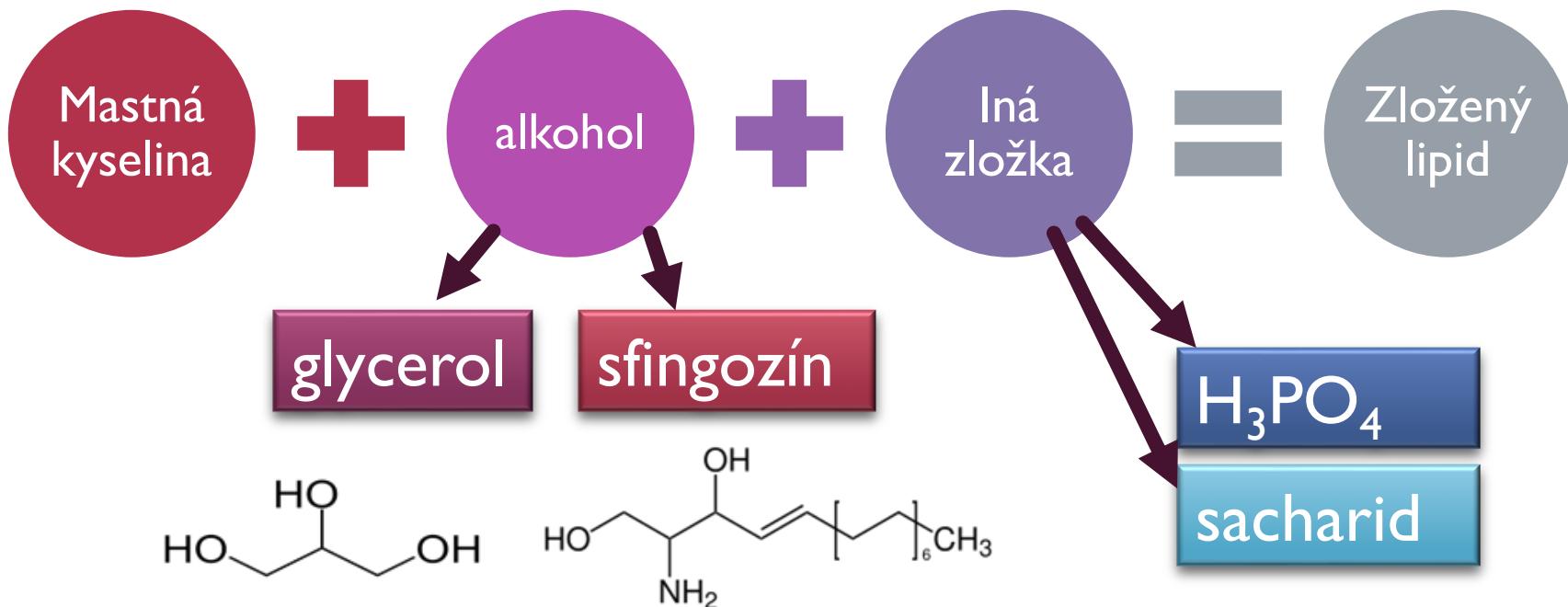
LIPIDY- ZLOŽENÉ LIPIDY

MGR. LUCIA BREZNIAKOVÁ

GVPT, MARTIN

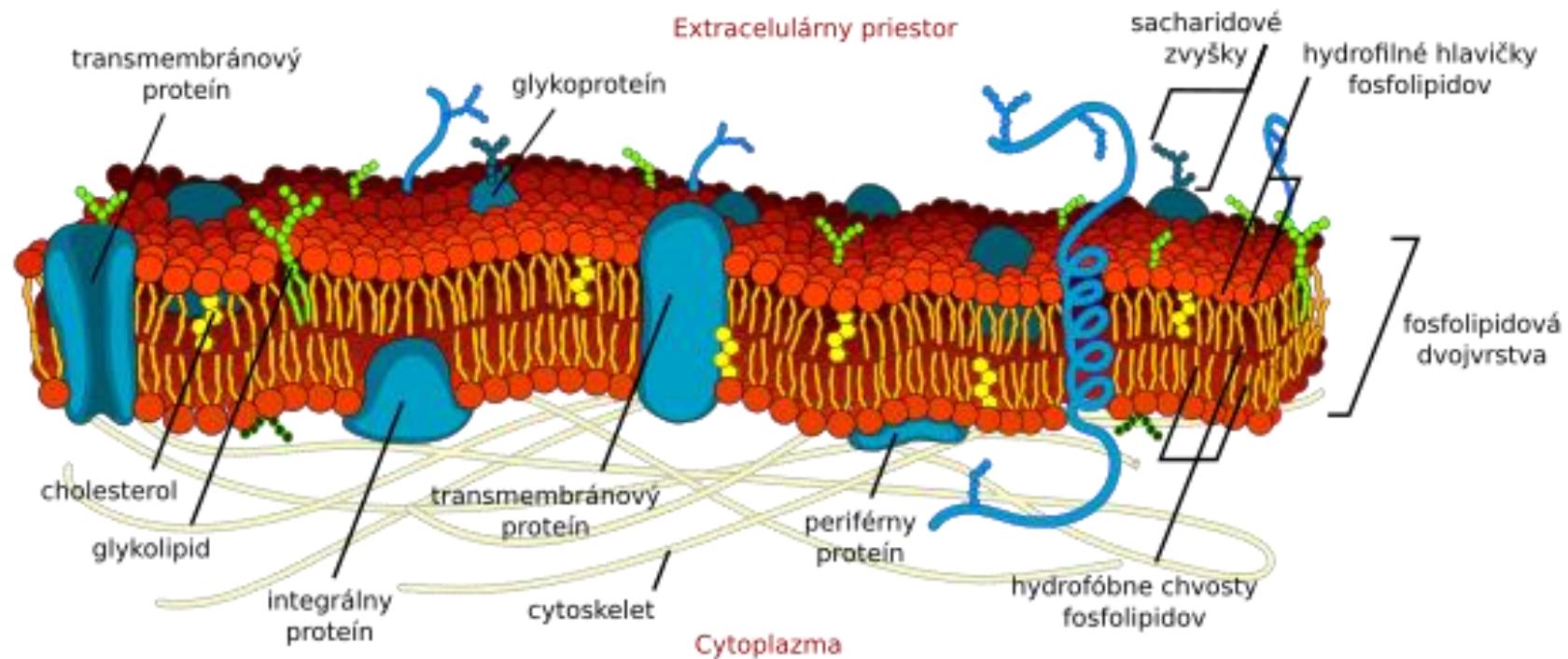
ZLOŽENÉ LIPIDY

- Prírodné látky, ktoré okrem mastných kyselín a alkoholu obsahujú ešte tretiu zložku

VÝZNAM

■ Základná stavebná zložka biomembrán (membránové lipidy)

BIOMEMBRÁNY

- Trojvrstvová blana na povrchu buniek
- Zložená z dvoch vrstiev fosfolipidov a jednej vrstvy bielkovín
- Semipermeabilná(polopriepustná iba pre vodu a malé molekuly)

VÝZNAM BIOMEMBRÁN

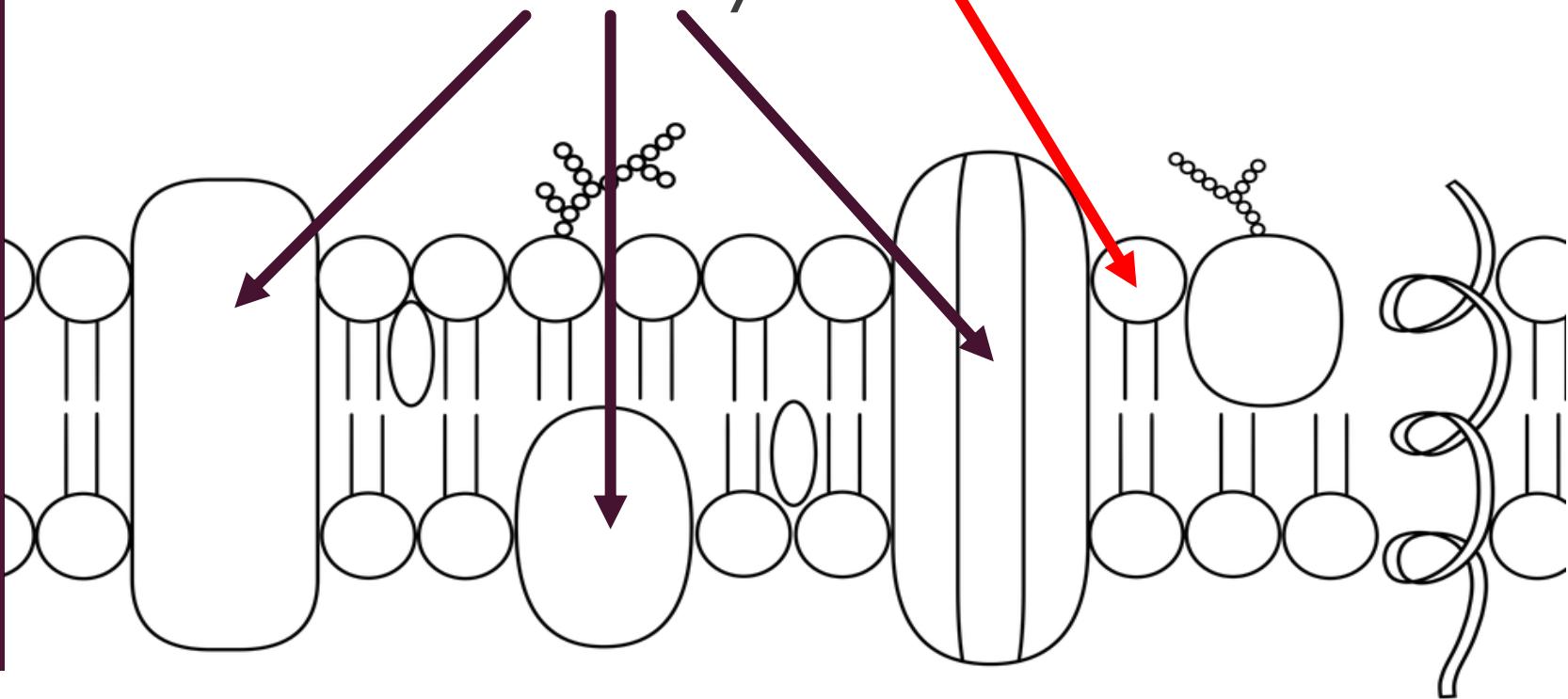
1. Ohraničujú a oddelujú bunku od okolia
2. Tvorba heterogénnosti prostredia v bunke
3. Metabolické pochody
4. Komunikácia bunky s okolím

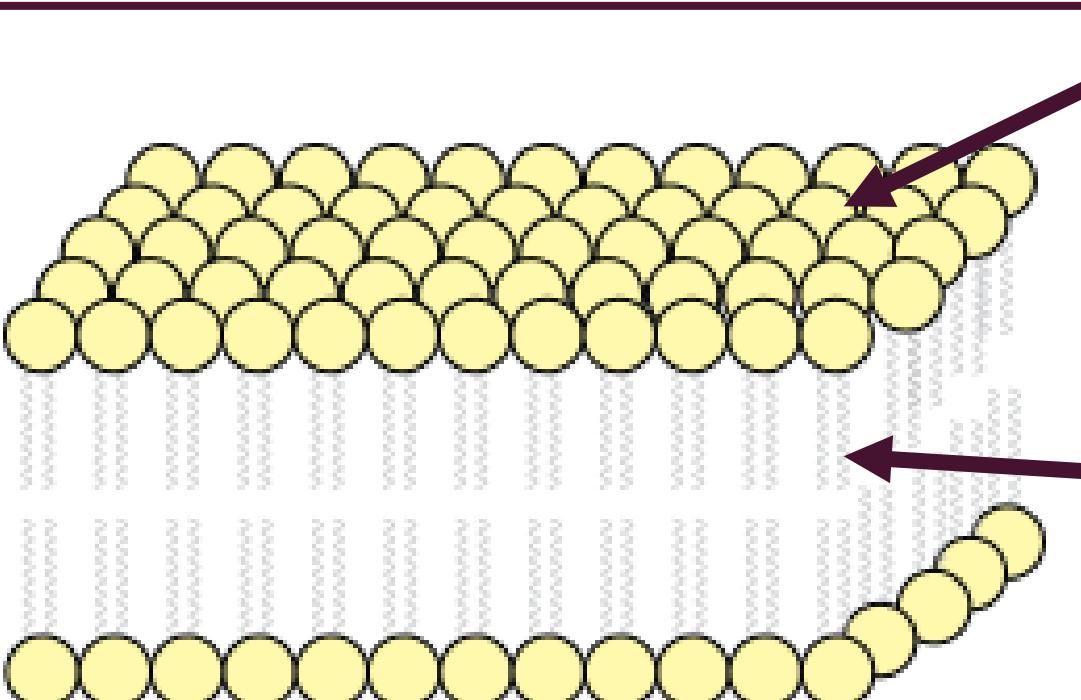
ZLOŽENIE MEMBRÁNY

A. štruktúrna – fosfolipidy

B. funkčná- bielkoviny

I. FUNKČNÁ ZLOŽKA MEMBRÁNY

hydrofilná

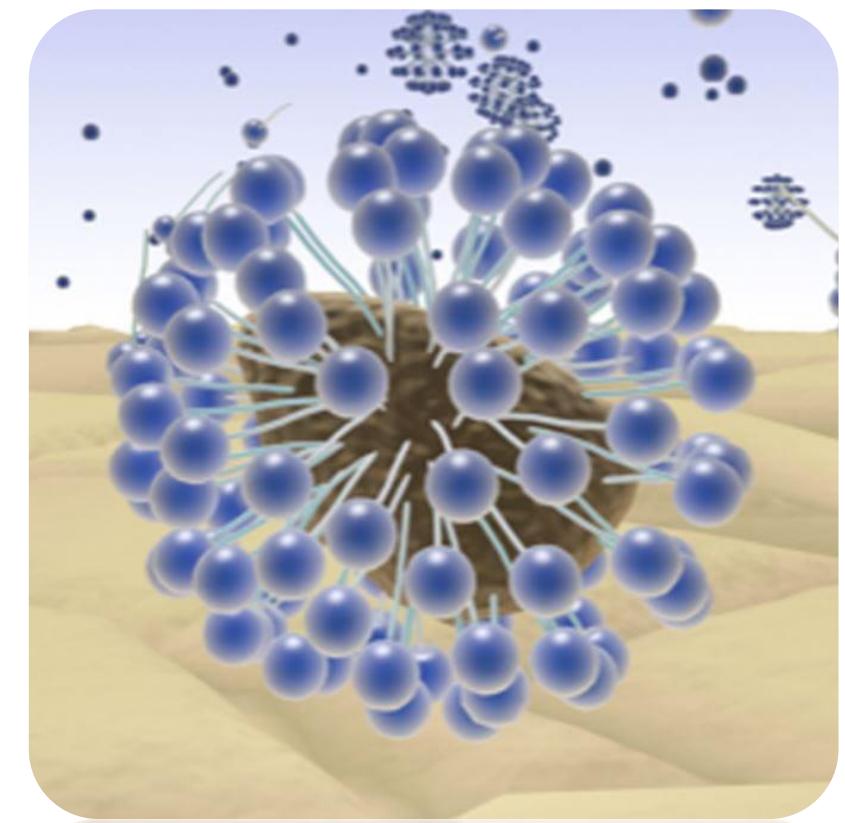
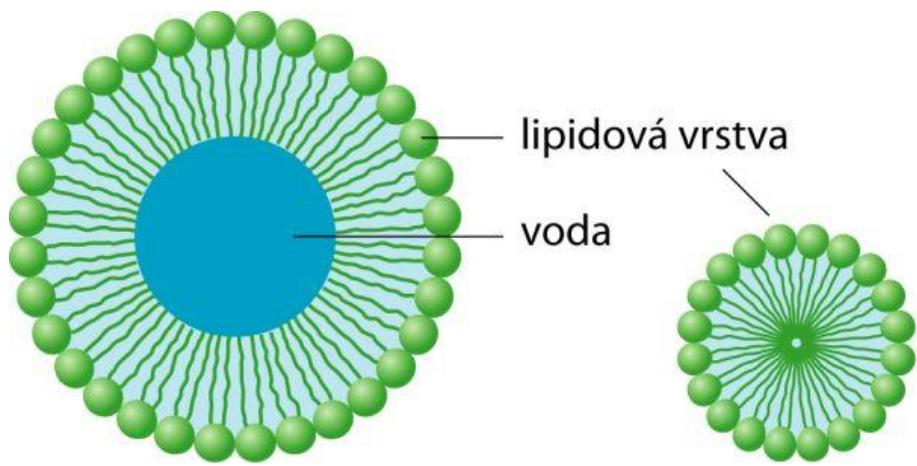
- Polárna H_3PO_4
- Rozpustná vo vode
- Orientácia na povrch, pritáhujú sa k vode
- interakcia s vodou vďaka vodíkovým mostíkom a elektrostatickým interakciám

hydrofóbna

- nepolárne uhľovodíkové reťazce mastných kyselín
- vo vode nerozpustná
- sa orientujú k sebe a odpudzujú molekuly vody
- hydrofóbne jadro

VLASTNOSTI ZLOŽENÝCH LIPIDOV

- Amfifilné- hydrofilný a hydrofóbny charakter
- Vo vode tvoria micely (koloidné čästice)

POTRAVINOVÉ ZDROJE ZLOŽENÝCH LIPIDOV

- Pečeň, obličky, mozog, sója

Rozdelenie zložených lipidov

1. Fosfolipidy

2. Glykolipidy

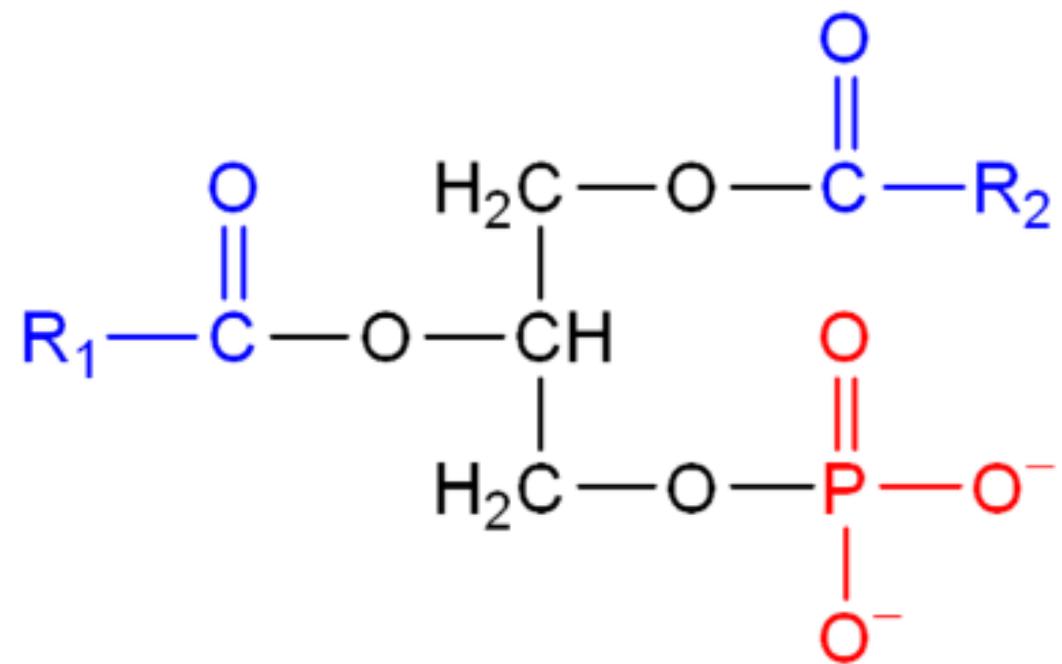
FOSFOLIPIDY

- Inou zložkou je estericky viazaná H_3PO_4

1. Alkohol

2. Mastná kyselina

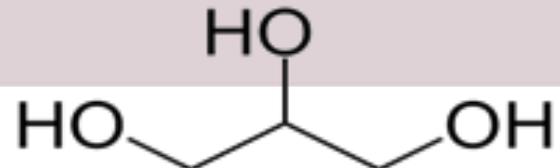
3. H_3PO_4

ROZDELENIE FOSFOLIPIDOV

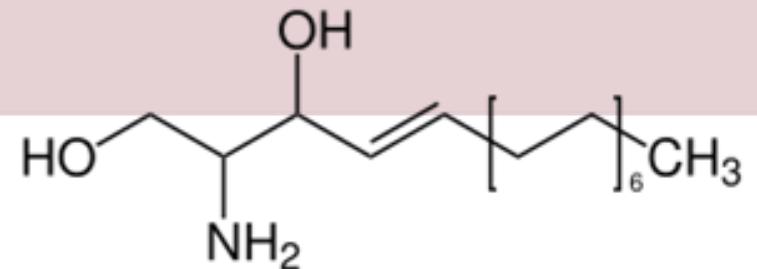
glycerolfosfolipidy

- fosfoglyceridy
- alkoholom je **glycerol**
- napr. lecitín

sfingofosfolipidy

- sfingolipidy
- alkoholom je **sfingozín**
- napr. sfingomyelín

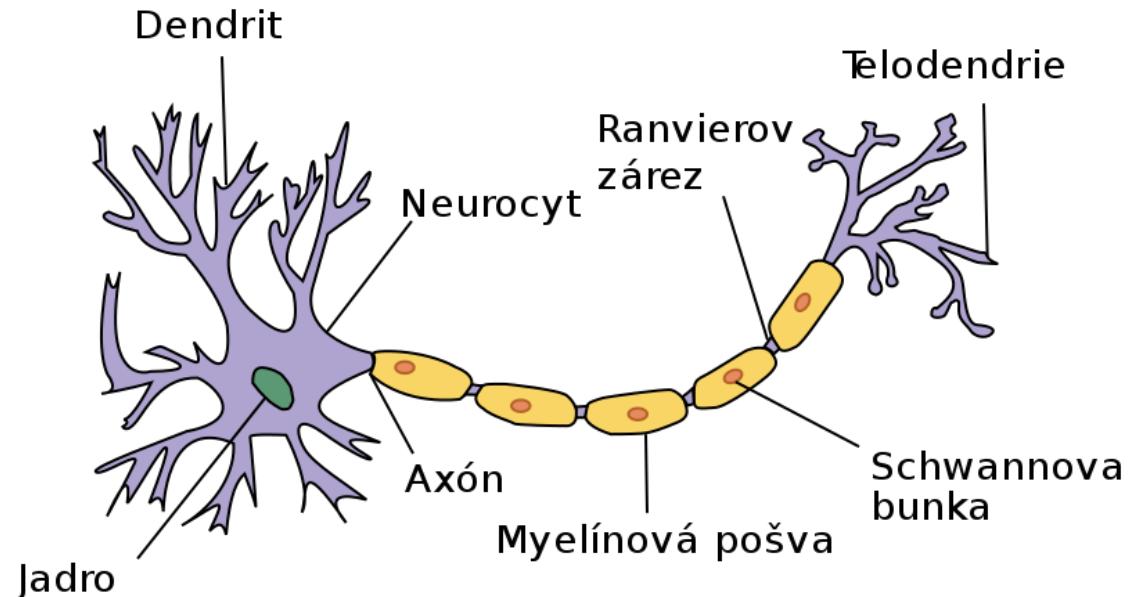
LECITÍN

- stavba myelínu, biomembrán
  - E322
  - vaječný a sójový lecitín
  - uľahčuje riesenie
  - nahrádza lepok v bezlepkovom pečive
  - krmivo pre hospodárske zvieratá, instantné kakao)
- Urýchľuje regeneráciu
  - Zabraňuje usádzaniu LDL v cievach
  - Znižuje poškodenie pečene

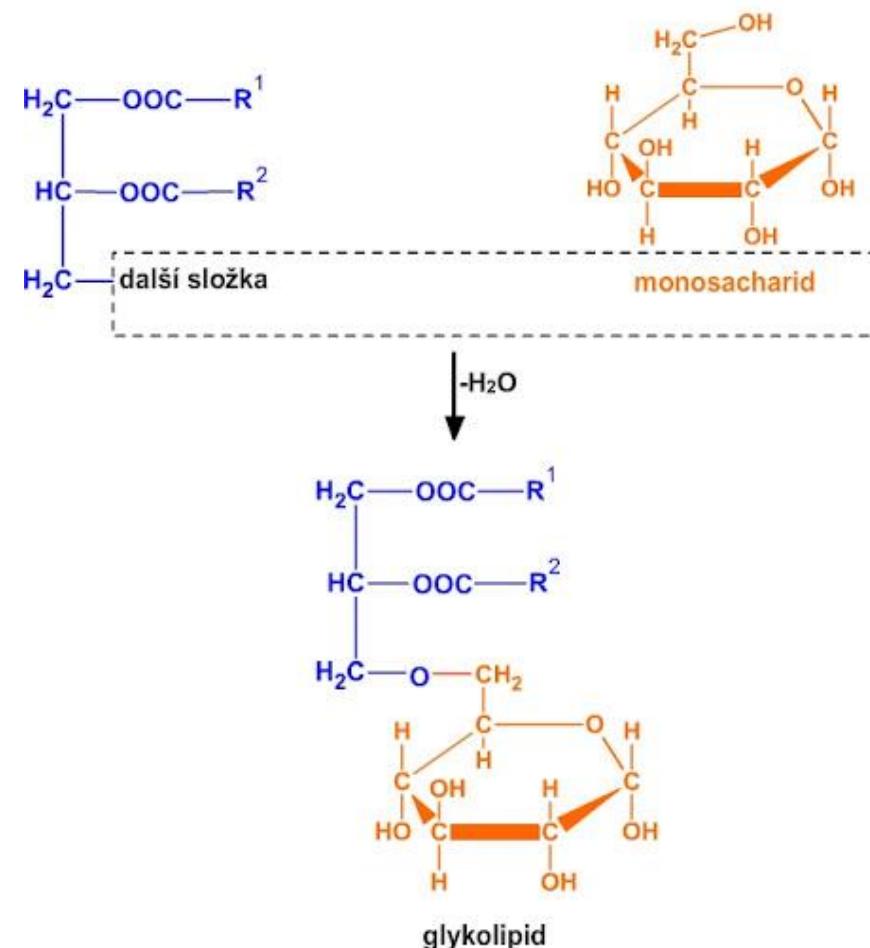
SFINGOMYELÍN

- myelínová pošva dendritov
- ochrana pred škodlivými faktormi
- signalizácia
- rozpoznávanie buniek

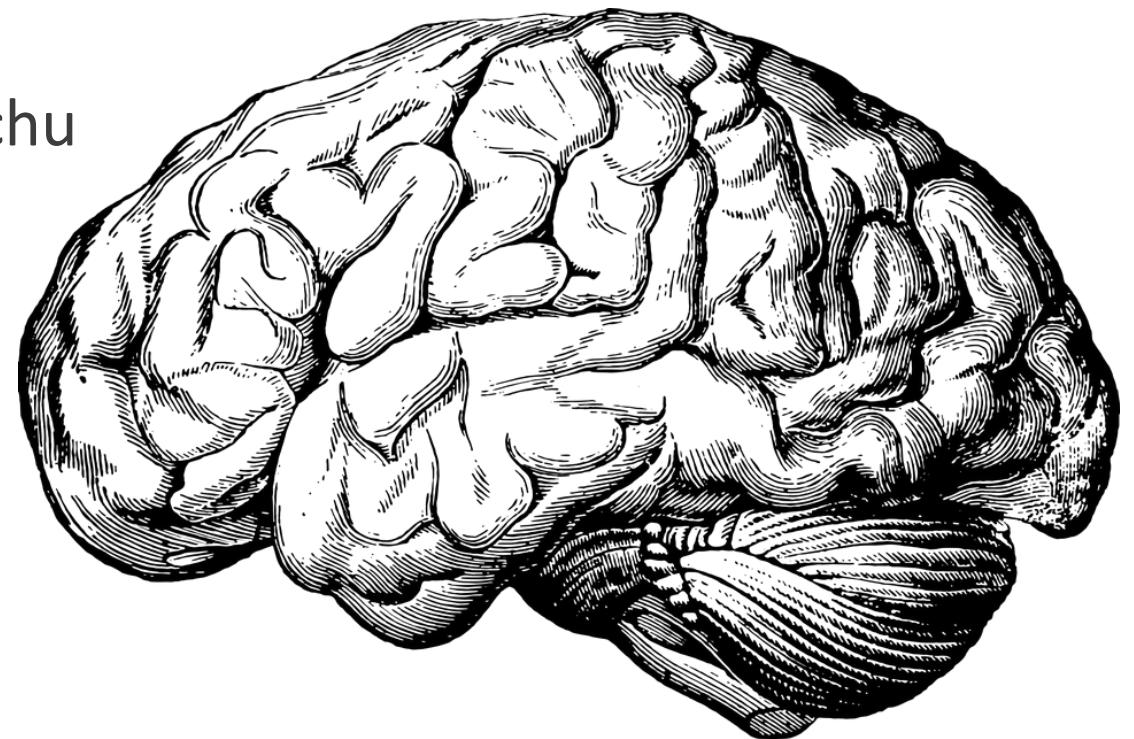
GLYKOLIPIDY

- Inou zložkou je glykozidovou väzbou viazaný sacharid
(najčastejšie glukóza, galaktóza)
- Poruchy ich odbúravania alebo ich nahromadenie spôsobujú ochorenia nervovej sústavy
- Napr. cerebrosidy, gangliosidy

CEREBROSIDY A GANGLIOSIDY

- Biomembrány
- šedá a biela hmota NS
- nešpecifická imunitná odpoveď na povrchu buniek
- pamäťové bunky
- prenášače nervového vzruchu
- bunkový podpis

ZDROJE

- <https://biopedia.sk/bunka/biomembrany>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Biologick%C3%A1_membr%C3%A1na
- https://vydavatelstvi-old.vscht.cz/knihy/uid_es-002_vl/hesla/micela.html
- <https://www.nivea.sk/tipy-rady/starostlivost-o-plet/local/sk/micelarna-voda>
- <https://sk.wikipedia.org/wiki/Neur%C3%B3n>
- <https://pixabay.com/sk/vectors/mozgu-organ-mozo%c4%8dek-mozgov%c3%bd-lalok-5605289/>
- <https://maturitazbiologie2.webnode.sk/maturitne-okruhy/fylogeneza-organovych-sustav-/>